[Cuvânt] al aceluiași [Ioan Gură de Aur] despre cei care se înfrânează prin post și despre modul de viață al celor mai aleși profeți

Sfântul Ioan Gură de Aur

Traducere din limba greacă veche și note de Dr. Andrei Ion-Popescu.

Luptătorii, dacă se antrenează în fiecare zi și își întăresc abilitățile fizice, obțin ușor victoria împotriva adversarilor, iar alergătorii, printr-un exercițiu zilnic de suplețe, pun accent pe caracterul sprinten [al trupului], desăvârșindu-și lucrarea în vederea unei nădejdi grabnice. De bună seamă, chiar și părinții noștri ne permit să învățăm neîncetat același mod de a vorbi, ca să atragem de partea noastră siguranța rapidă de a învăța din practica cuvântului. Deci, iubiților, urmându-l pe Iosif și lăsând în urmă păcatul egiptencei, să fugim fără de ură pe această cale a întregii înțelepciuni[1]. Într-adevăr, până și Iosif, în orice caz, oare avea pentru acoperirea trupului vreun veșmânt mai strălucitor decât strălucirea înfrânării? Stricta respectare a înfrânării, întărindu-i pe strămoșii noștri, i-a susținut ca stâlpi de neclintit [ai credinței] în lume, de vreme ce, pe de-o parte, își înălțau rugăciunile la cer, iar, pe de altă parte, vindecau sufletele oamenilor pe pământ. Fericitul Moise, întărindu-se prin înfrânare, a devenit stâlp de salvare pentru evreii din Egipt și, pe de-o parte, punea la pământ ușile [caselor] celor întâi-născuți ai egiptenilor, iar, pe de altă parte, fericea pe copiii purtători de lumină ai evreilor. Totodată, un astfel de stâlp [al credinței] se opunea lui Faraon și vrăjitorilor lui, iar Isus al lui Navi[2], având drept soție înfrânarea, poruncea luminătorilor cerești. Așadar, Isus al lui Navi oprea mersul soarelui, orânduia hotarele lunii și

*Această omilie am tradus-o după originalul grecesc: Sfântul Ioan Gură de Aur, *Β'. Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν ἐν νηστείᾳ σωφρονούντων, καὶ διαγωγῆς διαφόρων προφητῶν* [De iis qui in jejunio continenter vivunt] în PG 64, coll. *Patrologiae cursus completus (series Graeca)* 64, Paris, 1857-1866, 15–16.

1 Am optat în acest caz pentru traducerea gr. *σωφροσύνη -ης*, ἡ prin „întreaga-înțelepciune", așa cum se regăsește în Învățăturile lui Neagoe Basarab, la Miron Costin sau Alexandru Odobescu (cf. Alexandru Duțu, *Sinteză și originalitate în cultura română (1650–1848)*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 236) pentru o înțelegere mai profundă a mesajului teologic transmis în această omilie. Însă, pe parcursul acesteia, elenul «sophrosyne» se întâlnește de mai multe ori și, cu toate că am fi putut lăsa aceeași traducere în toate locurile, utilizând „întreaga înțelepciune", totuși, am utilizat termenul „înfrânare" pentru a se face mai ușor în acest context conexiunea cu dimensiunea ascetică reprezentată de post (n. trad.).

2 În Biblia de la 1914 apare traducerea „Isus fiul lui Navi", iar în cea din 1982 – „Iosua, fiul lui Navi", dar, în fond, ambele traduceri au la origine originalul grecesc: Ios 1:1 *Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν Μωυσῆ εἶπεν κύριος τῷ Ἰησοῖ υἱῷ Ναυη(…)* [B. 1914 > *Și a fost după moartea lui Moisi, robul Domnului, au grăit Domnul către Isus fiul lui Navi…]* și în B. 1982 > *După moartea lui Moise, robul Domnului, a grăit Domnul cu Iosua, fiul lui Navi, …].* (n. trad.)

prelungea lumina zilei[3]. Când se întâmpla acest lucru? Atunci când vorbea despre războiul împotriva locuitorilor Ghibeonului: „Stai, soare, deasupra Ghibeonului, şi tu, lună, opreşte-te deasupra văii Aialon”[4]. Acesta a despărţit [râul Iordan][5], a salvat poporul de la moarte şi i-a întors iarăşi pe evrei în pământul cel sfânt. Acesta a scuturat zidurile cetăţii [Ierihon][6], a distrus cetăţile păgânilor, a salvat pe Rahav desfrânata[7], a pedepsit pe cei de alt neam şi a slăvit pe cei de un neam cu el.

Ilie Tesviteanul, de vreme ce a trăit în înfrânare, a fost pricinuitor de viaţă pentru văduva cea săracă. Într-adevăr, o binecuvântare binevenită făcea să nu se împuţineze untdelemnul ei, iar măsura de făină sporea în fiecare zi. Acelaşi Ilie primea în nori bogăţie de căldură şi apă graţie înfrânării. Prin urmare, revarsă [Doamne] foc ceresc peste cei necredincioşi, şi [Domnul] a deşertat valuri cereşti [de foc] peste pământul care L-a părăsit.

Iar Elisei, ucenicul lui Ilie, dobândind înfrânarea învăţătorului său, prin rugăciune a reuşit [să facă] ca în pântecele neroditor al şunamitencei să se zămislească sămânţa fiului ei şi, de vreme ce trebuia să demonstreze că minunile sale sunt de aceeaşi importanţă cu cele ale învăţătorului său, învia un mort, ba chiar moaştele sale, după îngroparea[8] oaselor sale, au înviat morţi.

Preaînţeleptul Daniel, îmbrăcându-se cu înfrânarea ca şi cu o sabie cu două tăişuri, a strâmtorat pe lupii care ucid pe ascuns şi păzea pe mieluşeaua nevinovată a lui Helchia[9]. Cu siguranţă, nici lâna ei strălucitoare, graţie înfrânării, nu a fost rănită[10] cu o sărutare spurcată de sânge [omenesc], nici pieptul ei nu a fost pângărit din cauza sabiei cu două tăişuri a păcatului. De fapt, chiar fericitul Avacum, fiind răpit de Duhul Sfânt, ducea lucrătorului înfrânării, lui Daniel, prânzul secerătorilor[11]. Şi nu putea Dumnezeu să-l hrănească pe acesta, ca pe Ilie prin corbi? Totuşi, ca să nu-l lase neconsolat pe cel care locuia cu fiarele sălbatice, [Dumnezeu] trimite pe cel deopotrivă prooroc, ca să-i mângâie suferinţa. Ia aminte, frate, cum Daniel era în groapa leilor, neavând nici scaun, nici pâine, nici masă, nici candelă, nici pat, ci în mijlocul a doi lei stând în chipul crucii, Îl imita pe Hristos Cel Ce avea să vină. Şi sfinţii trei tineri, întrucât s-au

3 Cf. *Iosua* X, 13.

4 *Iosua* X, 12.

5 Cf. *Iosua* III, 13.

6 Cf. *Iosua* VI, 20.

7 Cf. *Iosua* VI, 23.

8 Literal: „după moartea” [*μετὰ θάνατον*].

9 Sfântul Ioan Gură de Aur face trimitere la Suzana, fata lui Helchia (n. trad.).

10 Literal: „nu era tăiată” [*οὔτε… ἐτέμνετο*].

11 Cf. *Istoria omorârii balaurului și a sfărâmarii lui Bel* I, 40-46.

silit prin înfrânare, s-au luptat cu focul și au biruit după putere văpaia închinării la idoli[12] care clocotea.

O, feciorie, care fără osteneală ești plină de Hristos[13], nădejdea lumii! O, înțelepciunea lui Dumnezeu, care nu o lipsești pe Maria de slava fecioriei și care prin feciorie Îl faci pe Hristos – lauda lumii – să strălucească ca lumina! O, Copil sfânt al Miresei celei nenuntite, Tu ești Izvor de nestricăciune, Tu ești Suflarea nemuririi, Lumina Bisericii, Staterul dreptății, Mărgăritarul cel frumos al călătorilor, Biruitorul cel bun al fricilor, Cel vândut cu un preț grozav și cumpărat de săraci. Tu ești Cel cumpărat cu trei oboli: credința, nădejdea, dragostea, și Cel Care petreci în inima celor smeriți. Tu ești Sămânța de muștar și Întâi-stătătorul îngerilor, Strugurele nelucrat al întru totul frumoasei Maria și Cuvântul cel nevăzut al înțelepciunii bogate în multe roade. Tu ești Cel Care dezlegi tristețea morții pe pământ și pregătești strălucirea cămării de nuntă cerești. Tu ești Cel Care îmbraci mlădița trupului nostru și Cel Care ne-ai dăruit mirosul nepieritor al florii. Acestea sunt învățăturile înțelepciunii. Acestea sunt dulcețile postului. Acestea sunt podoabele înfrânării. Acestea sunt întăririle Bisericii Tale.

Tu obișnuiești să hrănești poporul Tău, Iisuse, nu ca Unul ce nu ești de față, ci ca Unul ce ești prezent. Și, de fapt, chiar dacă ești împreună cu Tatăl, nu Te desparți de noi și, petrecând cu noi, nu încetezi a fi în comuniune cu Tatăl.

Deci, Tu obișnuiești să hrănești poporul Tău, Iisuse, nu ca Unul ce nu ești de față, ci ca Unul ce ești prezent. Și, de fapt, chiar dacă ești împreună cu Tatăl, nu Te desparți de noi și, petrecând cu noi, nu încetezi a fi în comuniune cu Tatăl. Tu ai botezat trupurile noastre cu apă și prin Duhul Sfânt ai dezlegat păcatele noastre. Tu ai îndreptat sufletele oilor Tale cu sarea evlaviei și ne-ai ridicat la pășunea îngerilor. Tu ai întărit cu pecete picioarele noastre și printr-o scară [nevăzută] ne-ai înălțat credința de pe pământ la cer, iar pe îngeri ni-i înfățișezi înaintea minții noastre drept povățuitori. Ai pus în locul unui lemn un alt Lemn[14] și o coastă[15] în locul alteia. Ai întins mâinile spre cer, L-ai înduplecat pe Însuși Tatăl Tău pentru noi și ai instaurat o liniște adâncă în locul tulburării. De aceea, în timpul nopții și în ziua următoare Îți aducem slavă tăcând și vorbind, în Tine având nădejdile vieții, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

12 Literal: „a acelei" [ταύτης].

13 Literal: „fiind îmbelșugată de ceva" [ἀνθήσασα].

14 E vorba de Sfânta Cruce (n. trad.).

15 Sfântul Ioan Hrisostom face referire la coasta Mântuitorului care a fost străpunsă pe Sfânta Cruce (n. trad.).